

Aanvullend protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel, bij het Verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad

New York, 15 november 2000

Dit Protocol in werking getreden op 25 december 2003. (Voor België : 10 september 2004).

I. Algemene bepalingen

Artikel 1 - Verhouding tot het Verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad

1. Dit Protocol is een aanvulling op het Verdrag van de Verenigde Naties tegen transnationale georganiseerde misdaad. Het wordt samen met het Verdrag uitgelegd.
2. De bepalingen van het Verdrag zijn mutatis mutandis van toepassing op dit Protocol, behoudens andersluidende bepaling in dit Protocol.
3. De feiten die overeenkomstig artikel 5 van dit Protocol strafbaar zijn gesteld, worden beschouwd als feiten die overeenkomstig het Verdrag strafbaar zijn gesteld.

Artikel 2 - Onderwerp

Dit Protocol beoogt :

- a) de voorkoming en de bestrijding van mensenhandel, waarbij bijzondere aandacht wordt geschonken aan vrouwenhandel en kinderhandel;
- b) de bescherming van en de bijstand aan de slachtoffers van die vorm van mensenhandel, waarbij hun fundamentele rechten ten volle in acht worden genomen;
- c) de bevordering van de samenwerking tussen de Staten die Partij zijn teneinde die doelstellingen te bereiken.

Artikel 3 - Terminologie

Voor de toepassing van dit Protocol wordt verstaan onder :

- a) « *mensenhandel* » de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting en de daaropvolgende opneming van een persoon, door de dreiging met of het gebruik van geweld of van andere vormen van dwang, door ontvoering, fraude, misleiding, misbruik van machtspositie of een situatie van kwetsbaarheid, of wanneer betalingen worden gedaan of beloningen worden gegeven of ontvangen om de instemming te verkrijgen van een persoon

die controle uitoefent over een andere persoon met het oog op uitbuiting. De uitbuiting bestaat ten minste uit de uitbuiting van de prostitutie van anderen of uit andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen arbeid of diensten, slavernij of soortgelijke methoden, dienstbaarheid of orgaanextirpatie;

b) de instemming van het slachtoffer van mensenhandel met voorgenomen uitbuiting zoals omschreven in lid a) van dit artikel, doet niet terzake indien enig in lid a) van dit artikel bedoelde middelen is aangewend :

c) de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting en de opnemng van een kind met het oog op uitbuiting worden beschouwd als « mensenhandel », zelfs indien de in lid a) van dit artikel bedoelde middelen niet zijn aangewend;

d) de term « kind » heeft betrekking op elke persoon die de volle leeftijd van achttien jaar niet heeft bereikt.

Artikel 4 - Toepassingsgebied

Behoudens andersluidende bepaling is dit Protocol van toepassing op de voorkoming van, op onderzoeken naar en op de vervolging van feiten die overeenkomstig artikel 5 ervan strafbaar zijn gesteld ingeval deze delicten van transnationale aard zijn en een georganiseerde criminele groep erbij is betrokken, alsmede op de bescherming van de slachtoffers van die delicten.

Artikel 5 - Strafbaarstelling

1. Iedere Staat die Partij is, neemt de maatregelen van wetgevende aard en andere maatregelen die noodzakelijk zijn opdat de daden bedoeld in artikel 3 van dit Protocol, ingeval zij opzettelijk zijn gepleegd, als delicten worden beschouwd.

2. Iedere Staat die Partij is, neemt tevens de maatregelen van wetgevende aard en andere maatregelen die noodzakelijk zijn opdat als een delict wordt beschouwd:

a) de poging om een feit te plegen dat overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel, strafbaar is gesteld, onder voorbehoud van de fundamentele begrippen van zijn rechtsstelsel;

b) het gegeven medeplichtig te zijn aan een feit dat overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel strafbaar is gesteld; en

c) het plegen te organiseren van een feit dat overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel strafbaar is gesteld, dan wel aan andere personen onderrichtingen te geven opdat zij dat delict plegen.

II. Bescherming van de slachtoffers van mensenhandel

Artikel 6 - Bijstand aan en bescherming van de slachtoffers van mensenhandel

1. Voorzover zulks nodig is en het nationaal recht die mogelijkheid biedt, beschermt iedere Staat die Partij is de persoonlijke levenssfeer en de identiteit van de slachtoffers van mensenhandel, inzonderheid door de beslissing rechtsplegingen in verband met mensenhandel met gesloten deuren te laten plaatsvinden.

2. Iedere Staat die Partij is, streeft ernaar in zijn gerechtelijk of bestuurlijk stelsel te voorzien in maatregelen zodat aan de slachtoffers van mensenhandel, voorzover zulks nodig is :

a) informatie kan worden verstrekt met betrekking tot de geldende rechtsplegingen en bestuurlijke procedures;

b) bijstand kan worden verleend zodat zij hun mening en hun bezorgdheid te kennen kunnen geven en daarmee rekening wordt gehouden in de gepaste stadia van strafrechtspleging tegen de daders van de delicten, zulks op een wijze die geen afbreuk doet aan de rechten van de verdediging.

3. Iedere Staat die Partij is, streeft ernaar maatregelen te nemen die het lichamelijk, psychologisch en sociaal herstel beogen van de slachtoffers van mensenhandel, zulks, voorzover zulks nodig is, in samenwerking met de niet-gouvernementele organisaties, met andere bevoegde organisaties en met andere componenten van de civiele maatschappij teneinde in het bijzonder te zorgen voor :

a) passende huisvesting;

b) raadgevingen en informatie, inzonderheid met betrekking tot de rechten die hen krachtens de wet worden toegekend, in een taal die zij kunnen begrijpen;

c) medische, psychologische en materiële bijstand; en

d) mogelijkheden inzake tewerkstelling, onderwijs en opleiding.

4. Iedere Staat die Partij is, houdt in het kader van de toepassing van de bepalingen van dit artikel rekening met de leeftijd, het geslacht en de specifieke noden van de slachtoffers van mensenhandel, in het bijzonder met de specifieke noden van de kinderen, inzonderheid behoorlijke huisvesting en zorgen, alsook behoorlijk onderwijs.

5. Iedere Staat die Partij is, streeft ernaar de lichamelijke veiligheid te verzekeren van de slachtoffers van mensenhandel zolang zij zich op zijn grondgebied bevinden.

6. Iedere Staat die Partij is, vergewist zich van het bestaan in zijn rechtstelsel van maatregelen die aan de slachtoffers van mensenhandel de mogelijkheid bieden het herstel van de geleden schade te verkrijgen.

Artikel 7 - Statuut van de slachtoffers van mensenhandel in de Staten van opvang

1. Ieder Staat die Partij is, neemt niet enkel de maatregelen overeenkomstig artikel 6 van dit Protocol, maar bovendien de passende maatregelen van wetgevende aard en andere

maatregelen te nemen die de slachtoffers van mensenhandel de mogelijkheid bieden om voorzover zulks nodig is voorlopig of permanent op zijn grondgebied te blijven.

2. Iedere Staat die Partij is, houdt op het tijdstip van de toepassing van de bepalingen van paragraaf 1 van dit artikel, naar behoren rekening met de humanitaire en persoonlijke omstandigheden.

Artikel 8 - Repatriëring van de slachtoffers van mensenhandel

1. De Staat die Partij is waarvan een slachtoffer van mensenhandel onderdaan is of waarin het slachtoffer het recht had permanent te verblijven op het tijdstip van toegang tot het grondgebied van de Staat van opvang die Partij is, vereenvoudigt en aanvaardt zonder onverantwoorde of onredelijke vertraging de terugkeer van betrokken persoon, waarbij op passende wijze rekening wordt gehouden met de veiligheid van die persoon.

2. Als een Staat die Partij is een slachtoffer van mensenhandel terugstuurt naar een Staat die Partij is waarvan die persoon onderdaan is of waarin het slachtoffer het recht had permanent te verblijven op het tijdstip van toegang tot het grondgebied van de Staat van opvang die Partij is, wordt de terugkeer, die bij voorkeur vrijwillig geschiedt, gewaarborgd en wordt op passende wijze rekening gehouden met de veiligheid van die persoon, alsmede met de stand van enige rechtspleging in verband met het gegeven dat die persoon slachtoffer is van mensenhandel.

3. Op verzoek van een Staat van opvang die Partij is, gaat de aangezochte Staat die Partij is, zonder onverantwoorde of onredelijke vertraging na of een slachtoffer van mensenhandel een van zijn onderdanen is of het recht had permanent op zijn grondgebied te verblijven op het tijdstip van toegang tot het grondgebied van de Staat van opvang die Partij is.

4. Teneinde de terugkeer te vergemakkelijken van een slachtoffer van mensenhandel dat niet in het bezit is van de vereiste documenten, aanvaardt de Staat die Partij is waarvan die persoon onderdaan is of waarin het slachtoffer het recht had permanent te verblijven op het tijdstip van toegang tot het grondgebied van de Staat van opvang die Partij is, op verzoek van de Staat van opvang die Partij is, de reisdocumenten of de machtiging die is vereist opdat de persoon zich naar zijn grondgebied kan begeven en aldaar opnieuw wordt toegelaten.

5. Dit artikel wordt verstaan onverminderd enig recht verleend aan de slachtoffers van mensenhandel krachtens enige wet van de Staat van opvang die Partij is.

6. Dit artikel wordt verstaan onverminderd enige toepasselijke bilaterale of multilaterale overeenkomst of regeling waarin de terugkeer van de slachtoffers van mensenhandel volledig of gedeeltelijk wordt geregeld.

III. Voorkoming, samenwerking en andere maatregelen

Artikel 9 - Voorkoming van mensenhandel

1. De Staten die Partij zijn, werken beleidslijnen, programma's en andere globale maatregelen uit teneinde :

a) mensenhandel te voorkomen en te bestrijden; en

b) de slachtoffers van mensenhandel, in het bijzonder van vrouwenhandel en van kinderhandel te beschermen tegen nieuwe victimisatie.

2. De Staten die Partij zijn, streven ernaar maatregelen te nemen zoals onderzoek, voorlichtingscampagnes en campagnes in de media, alsmede sociale en economische initiatieven die ertoe strekken mensenhandel te voorkomen en te bestrijden.

3. De beleidslijnen, de programma's en andere maatregelen uitgewerkt overeenkomstig dit artikel bevatten, voorzover zulks nodig is, samenwerking met de niet-gouvernementele organisaties, met andere bevoegde organisaties en met andere componenten van de civiele maatschappij.

4. De Staten die Partij zijn, nemen of versterken maatregelen, inzonderheid door middel van bilaterale of multilaterale samenwerking, teneinde een einde te maken aan de factoren die ertoe leiden dat personen, in het bijzonder vrouwen en kinderen, kwetsbaar zijn voor mensenhandel, te weten armoede, onderontwikkeling en ongelijke kansen.

5. De Staten die Partij zijn, nemen of versterken maatregelen van wetgevende aard en andere maatregelen, te weten maatregelen van opvoedende, sociale of culturele aard, inzonderheid door middel van bilaterale en multilaterale samenwerking, teneinde de vraag te ontmoedigen die alle vormen van uitbuiting van personen, in het bijzonder van vrouwen en van kinderen in de hand werkt waaruit mensenhandel volgt.

Artikel 10 - Uitwisseling van gegevens en opleiding

1. De diensten voor opsporing, bestraffing en immigratie en andere bevoegde diensten van de Staten die Partij zijn werken onderling samen, voorzover zulks nodig is en wisselen overeenkomstig het nationaal recht van deze Staten de gegevens uit die de mogelijkheid bieden te bepalen :

a) of personen die een internationale grens overschrijden of pogen te overschrijden met reisdocumenten die toebehoren aan andere personen of zonder reisdocumenten, daders of slachtoffers zijn van mensenhandel;

b) de soorten van reisdocumenten die personen gebruikten of poogden te gebruiken om een internationale grens te overschrijden met het oog op mensenhandel; en

c) de middelen en methoden die de georganiseerde criminele groepen aanwenden voor de mensenhandel, daaronder begrepen de werving en het vervoer van de slachtoffers, de routes en de banden tussen de personen en de groepen die in mensen handelen, alsmede de maatregelen door middel waarvan zij kunnen worden ontdekt.

2. De Staten die Partij zijn, verzekeren of versterken de opleiding van de ambtenaren van de diensten voor opsporing, bestraffing en immigratie en van andere diensten bevoegd inzake de voorkoming van mensenhandel. In het kader van die opleiding zou de nadruk moeten worden gelegd op de methoden aangewend om die handel te voorkomen, de mensenhandelaars voor de rechtbank te brengen en de rechten van de slachtoffers te doen naleven, inzonderheid laatstgenoemden tegen de handelaars te beschermen. In de opleiding moet tevens rekening worden gehouden met de vereiste om de rechten van de menselijke persoon en de specifieke problemen van vrouwen en van kinderen in aanmerking te nemen en moet de samenwerking met de niet-gouvernementele organisaties, met andere bevoegde organisaties en met andere componenten van de civiele maatschappij worden bevorderd.

3. Een Staat die Partij is die gegevens ontvangt, voegt zich naar alle verzoeken van de Staat die Partij is en de gegevens heeft bezorgd met betrekking tot de beperkingen inzake de aanwending ervan.

Artikel 11 - Maatregelen aan de grenzen

1. Onverminderd de internationale verplichtingen met betrekking tot het vrij verkeer van personen, versterken de Staten die Partij zijn voorzover mogelijk is de controles aan de grenzen die vereist zijn om mensenhandel te voorkomen en op te sporen.

2. Iedere Staat die Partij is neemt de maatregelen van wetgevende aard en andere passende maatregelen om voorzover mogelijk is te voorkomen dat vervoermiddelen uitgebaat door commerciële vervoerders worden aangewend voor het plegen van de feiten die overeenkomstig artikel 5 van dit Protocol strafbaar zijn gesteld.

3. Voor zover zulks nodig is en onverminderd de geldende internationale verdragen, bestaan deze maatregelen inzonderheid erin aan de commerciële vervoerder, daaronder begrepen ieder vervoerbedrijf en enige eigenaar of uitbater van enig vervoermiddel, de verplichtingen op te leggen te controleren of alle passagiers in het bezit zijn van de reisdocumenten vereist voor toegang tot de Staat van opvang.

4. Iedere Staat die Partij is, neemt de maatregelen die nodig zijn overeenkomstig het nationaal recht opdat niet-naleving van de verplichting bedoeld in paragraaf 3 van dit artikel wordt gestraft.

5. Iedere Staat die Partij is, streeft ernaar de maatregelen te nemen die overeenkomstig het nationaal recht de mogelijkheid bieden de toegang te weigeren aan personen die zijn betrokken bij het plegen van de feiten die overeenkomstig dit Protocol strafbaar zijn gesteld, dan wel hun visum nietig te verklaren.

6. Onverminderd artikel 27 van het Verdrag, versterken de Staten die Partij zijn de samenwerking tussen hun diensten belast met de controle aan de grenzen, inzonderheid door rechtstreekse communicatiemiddelen in te voeren en te handhaven.

Artikel 12 - Veiligheid en controle van de documenten

Iedere Staat die Partij is neemt de maatregelen die noodzakelijk zijn naar gelang van de beschikbare middelen :

a) opdat de reis- en identiteitsdocumenten die hij afgeeft van een zodanige kwaliteit zijn dat oneigenlijk gebruik, vervalsing, ongeoorloofde wijziging, vervaardiging en afgifte ervan worden bemoeilijkt;

b) om de integriteit en de veiligheid te waarborgen van de reis- en identiteitsdocumenten die door hem of in zijn naam zijn afgegeven en te voorkomen dat zijn op ongeoorloofde wijze worden vervaardigd, afgegeven en aangewend.

Artikel 13 - Legitimiteit en geldigheid van de documenten

Een Staat die Partij is, onderzoekt op verzoek van een andere Staat die Partij is, overeenkomstig zijn nationaal recht en binnen een redelijke termijn, de legitimiteit en de geldigheid van de reis- en identiteitsdocumenten die zijn afgegeven of worden geacht te zijn afgegeven in zijn naam en waarvan wordt vermoed dat zij zijn aangewend voor mensenhandel.

IV. Slotbepalingen

Artikel 14 - Vrijwaringsclausule

1. Niets in dit Protocol doet afbreuk aan de rechten, verplichtingen en verantwoordelijkheid van de Staten en van de particulieren krachtens het internationaal recht, daaronder begrepen het internationaal humanitair recht en het internationaal recht met betrekking tot de rechten van de mens en in het bijzonder, ingeval zij van toepassing zijn, het Verdrag van 1951 en het Protocol van 1967 betreffende de status van vluchtelingen, alsmede van het beginsel van niet-terugdrijving dat daarin is gehuldigd.

2. De maatregelen bedoeld in dit Protocol worden op zodanige wijze uitgelegd en toegepast dat de personen niet worden gediscrimineerd omdat zij het slachtoffer zijn van mensenhandel. De uitlegging en de toepassing van deze maatregelen geschieden overeenkomstig de internationaal erkende beginselen van niet-discriminatie.

Artikel 15 - Regeling van geschillen

1. De Staten die Partij streven ernaar de geschillen met betrekking tot de uitlegging of de toepassing van dit Protocol door middel van onderhandelingen te regelen.

2. Ieder geschil tussen twee of meer Staten die Partij zijn betreffende de uitlegging of de toepassing van dit Protocol dat binnen een redelijke termijn niet door onderhandelingen kan worden geregeld, wordt op verzoek van een van deze Partijen onderworpen aan arbitrage. Ingeval de Staten die Partij zijn binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de datum waarop om arbitrage is verzocht, geen overeenstemming konden bereiken omtrent de

arbitrageregeling, kan een van hen het geschil voorleggen aan het Internationaal Gerechtshof door middel van een verzoekschrift overeenkomstig het Statuut van het Hof.

3. Iedere Staat die Partij is, kan op het tijdstip van ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van dit Protocol of van toetreding tot dit Protocol verklaren dat hij zich niet gebonden acht door paragraaf 2 van dit artikel. De overige Staten die Partij zijn, zijn niet gebonden door paragraaf 2 van dit artikel ten aanzien van iedere Staat die Partij is en een dergelijk voorbehoud heeft gemaakt.

4. Iedere Staat die Partij is en een voorbehoud heeft gemaakt overeenkomstig paragraaf 3 van dit artikel, kan dat voorbehoud te allen tijde intrekken door middel van een kennisgeving aan de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties.

Artikel 16 - Ondertekening, bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring en toetreding

1. Dit Protocol staat van 12 tot 15 december 2000 te Palermo (Italië) open voor ondertekening door alle Staten en daarna tot 12 december 2002 op de zetel van de Organisatie van de Verenigde Naties te New York.

2. Dit Protocol staat tevens open voor ondertekening door de regionale organisaties voor economische integratie op voorwaarde dat ten minste een lid-Staat van een dergelijke organisatie dit Protocol heeft ondertekend overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel.

3. Dit Protocol kan worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden neergelegd bij de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties. Een regionale organisatie voor economische integratie kan haar akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring neerleggen op voorwaarde dat ten minste een van de lid-Staten ervan zulks heeft gedaan. In deze akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring geeft die organisatie de reikwijdte aan van haar bevoegdheid ten aanzien van de aangelegenheden die bij dit Protocol worden geregeld. Die organisatie stelt de depositaris tevens op de hoogte van enige relevante wijziging met betrekking tot de reikwijdte van haar bevoegdheid.

4. Dit Protocol staat open voor toetreding door iedere Staat of door iedere regionale organisatie voor economische integratie waarvan ten minste een lid-Staat Partij is bij dit Protocol. De akten van toetreding worden neergelegd bij de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties. Op het tijdstip van toetreding geeft de regionale organisatie voor economische integratie de reikwijdte aan van haar bevoegdheid ten aanzien van de aangelegenheden die bij dit Protocol worden geregeld. Zij stelt de depositaris tevens op de hoogte van enige relevante wijziging met betrekking tot de reikwijdte van haar bevoegdheid.

Artikel 17 - Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking de negentigste dag nadat de veertigste akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding is neergelegd, met dien verstande dat het niet in werking treedt voor de inwerkingtreding van het Verdrag. Met het oog op de toepassing van deze paragraaf worden de akten neergelegd door een regionale organisatie voor economische integratie niet beschouwd als een instrument dat wordt toegevoegd aan de akten die reeds zijn neergelegd door de lid-Staten van die organisatie.

2. Ten aanzien van iedere Staat of regionale organisatie voor economische ontwikkeling die dit Protocol bekrachtigt, aanvaardt of goedkeurt of ertoe toetreedt nadat de veertigste relevante akte is neergelegd, treedt het Protocol in werking de dertigste dag na de datum van de neerlegging van de relevante akte door die Staat of die organisatie of op de datum waarop het in werking treedt overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel, indien die datum later valt.

Artikel 18 - Wijziging

1. Na het verstrijken van een termijn van vijf jaar te rekenen van de inwerkingtreding van dit Protocol kan een Staat die Partij is een voorstel tot wijziging doen en de tekst ervan neerleggen bij de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties, die het voorstel van wijziging doet toekomen aan de andere Staten die Partij zijn en aan de Conferentie van Partijen bij het Verdrag teneinde het voorstel te onderzoeken en een beslissing te nemen. De Staten die Partij zijn bij het Protocol in vergadering bijeen in de Conferentie van de Partijen streven ernaar over iedere wijziging een consensus te bereiken. Indien alle inspanningen terzake falen zonder dat overeenstemming is bereikt, kan het voorstel alleen nog worden aanvaard met een meerderheid van twee derde van de Staten die Partij zijn bij het Protocol, die aanwezig zijn op de Conferentie van de Partijen die hun stem uitbrengen.

2. De regionale organisaties voor economische integratie beschikken teneinde overeenkomstig dit artikel hun stemrecht uit te oefenen met betrekking tot de aangelegenheden welke tot hun bevoegdheid behoren, over een aantal stemmen dat overeenstemt met het aantal van hun lid-Staten dat Partij is van dit Protocol. Zij maken geen gebruik van hun stemrecht als hun lid-Staten zulks wel doen, en omgekeerd.

3. Een wijziging goedgekeurd overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel moet door de Staten die Partij zijn, worden bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd.

4. Een wijziging goedgekeurd overeenkomstig paragraaf 1 van dit artikel treedt ten aanzien van een Staat die Partij is in werking de negentigste dag nadat die Staat die Partij is bij de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van die wijziging heeft neergelegd.

5. Een wijziging die in werking is getreden, heeft bindende kracht ten aanzien van de Staten die Partij zijn en die ermee hebben ingestemd te worden gebonden door die wijziging. De

andere Staten die Partij zijn blijven gebonden door de bepalingen van dit Protocol en door alle voorgaande wijzigingen die zij hebben bekrachtigd, aanvaard of goedgekeurd.

Artikel 19 - Opzegging

1. Een Staat die Partij is kan dit Protocol opzeggen door middel van een schriftelijke kennisgeving gericht aan de secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties. Die opzegging wordt van kracht een jaar na de datum waarop de secretaris-generaal de kennisgeving ontvangt.

2. Een regionale organisatie voor economische integratie houdt op Partij te zijn bij dit Protocol als alle lid-Staten het Protocol hebben opgezegd.

Artikel 20 - Depositaris en talen

1. De secretaris-generaal van de Organisatie van de Verenigde Naties is de depositaris van dit Verdrag.

2. Het oorspronkelijk exemplaar van dit Protocol, waarvan de Engelse, Arabische, Chinese, Spaanse en Russische tekst gelijkelijk authentiek zijn, wordt neergelegd bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Ten blijke waarvan de ondergetekenden, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden regeringen, dit Protocol hebben ondertekend.